

PER UNA REVALORITZACIÓ DEL COS

LUIS DIEGO CASCANTE

San José, Costa Rica

Revaloritzar, en cert sentit, és reconciliar i reconciliar és unir altra vegada. Allò que s'ha de reconciliar té a veure amb sentir-nos aliens al nostre cos –al nostre fang- i, per tant, mirar els cossos dels altres com a llunyans. La tràgica separació del cos i de l'ànima (dualisme platònic) ens ha portat a dir que “tenim cos”, quan s'hauria de defensar la tradició (bíblica) que argumenta més aviat que “som cos” (finitud sexual) o “esperit encarnat”.

El llibre del Gènesi (2,7) mostra que l'ésser humà va ser format per Déu amb pols de terra a la qual va insuflar alè de vida. És a dir, estem fets de fang, de terra, la qual cosa ens fa pensar que, en dirigir la mirada cap als nostres cossos, es sobreentén que l'estem girant cap a la Terra. Tornar als nostres cossos equival, si som honestos, a recuperar la nostra corporeïtat i, per descomptat, el *nostre planeta*. Per això qualsevol moviment que tendeixi a reconciliar-nos amb el cos també ens durà a *habitar la terra*, és a dir, a fer de la terra la *nostra llar* i, del nostre cos, el temple de Déu. És un *cant còsmic* que abraça la totalitat d'allò creat i, per descomptat, la terra.

El cos es mostra com a dada inevitable que la meua existència està vinculada a l'afirmació “l'univers existeix” i, en ell, el planeta Terra. La nostra materialitat és una dada no mediatitzable, donat que es mostra immediatament com a presència. L'existència “encarnada” apunta que l'existència es troba lligada al cos. D'aquesta manera, no “tenim”, sinó que “som” cos –som terra-, ja que el tenir implica una possessió exterior, de les coses exteriors, no essent mai nosaltres en elles. El cos ens posa en determinades situacions. No obstant això, no importa quines siguin aquestes situacions, sempre hem de conviure amb els membres de l'espècie humana, cosa que fa que els altres deixin la seva empremta en mi i, per descomptat, jo en ells. El “tu” desplega la riquesa de la convivència perquè exigeix de nosaltres obrir-nos a les relacions amb les altres persones.

Al *te-estimo* l'acompanya el *jo-també*. Ambdues frases resumeixen l'experiència amorosa: és una veritat boja, més enllà del pensament o d'una preparació lenta, per sorpresa. És un *foc creuat* (en dues

direccions) que funda un model sempre nou (ambdós a la seva manera) i desfasat. El/la amant han de ser capaços de percebre en l'altre allò que està dient d'ell i d'entendre el signe natural que aquest individu té en el/la amant. Qui es sent estimat/da accepta l'amor que l'avergonyeix i sol·licita. El *jo-també* és un gir de 180 graus, perquè les regles desapareixen per donar espai al *tot-és possible*; l'amor és contrari a aquesta cadena infinita d'estereotips gastats. Aquí és on cabria obrir-se a la riquesa personal de cadascú, de manera tal que se li doni crèdit. [Per exemple, en el petó es dona crèdit a l'altre. Relacionat amb el gust, el petó és una carícia donada amb els llavis, expressant una vinculació afectiva a una persona. Besar el cos de la persona estimada és una experiència lúdico-amorosa que ens obre a “més” sense arribar mai a “totalment”. És un *estat*, no un lloc: “Que em besis amb besos de la seva boca! Les teves carícies són més dolces que el vi.” (*Càntic dels càntics* 1,2)].

Però el cos és fràgil, es pot “trencar”, i la terra, sense les nostres atencions, també. Això ens porta al fet que, encara que no pas tot ens faci mal o bé, hem d'afavorir o construir noves formes de tracte –de *contracte*- amb les altres persones i, en general, amb la creació sencera. És a dir, la nostra fragilitat no consisteix en una manca de protecció, sinó que és part de la nostra condició. No es tracta pas, doncs, de combatre –des de fora- i endurir la debilitat, sinó que el combat es produeixi en la mateixa fragilitat, des del cos i en els cossos que ens envolten. Els cossos despulats denoten tant la fragilitat que mirem de tapar-los i protegir-los, en virtut d'això són humiliats fàcilment. (La Terra sempre ha estat despulada i, encara que pensem que no, també mereix tendresa quan la tractem). Però, què deuen tenir les carícies perquè es considerin positives? Que siguin autèntiques (mai falses, perquè es desvirtuen), lliures (la coacció aniquila la seva generositat), desinteressades (qualsevol mena d'interès fa que els comptes ens tanquin). Així doncs, les carícies s'han de donar oportunament, sense precipitar-se i sense passar-se. Una carícia ben donada mai ofendrà la persona que la rep, doncs són com nutrients per al nostre ser, enriquidores d'un desenvolupament emo-

cional sa. Habitar –la terra- és tocar. Lamentablement, som analfabets del tacte, d'aquí que el menyspreem –i al planeta també-. Tanmateix la dificultat pròpia per educar-lo i el fet que reveli el domini d'ell mateix o la seva manca, ens recorda que en ell l'afectivitat esdevé cos i el cos esdevé afectivitat. Tots els éssers humans tenen per naturalesa gana de pell. A partir d'aquesta dada de la natura, la nostra major creació perceptiva és la carícia.

Hem d'aprendre a tractar amb la mateixa tendresa amb què ens tractem nosaltres, i en la vulnerabilitat que ens pertany. Cobrir el nostre cos –fràgil- és signe d'excel·lència, és a dir, de bona vida. Tenir cura del cos i respectar-lo, i per descomptat estimar-lo –el propi, el d'altri i el del planeta- no té a veure amb la fortalesa, sinó amb edificar una vida feliç sense aniquilar allò que som: cossos de fang. Hem d'aprendre a tocar-nos amb naturalitat en la nostra debilitat. És temps de tornar al cos, al cos despul·lat, de comprendre'ns-hi i tocant-nos començar la renovada forma de comprensió de nosaltres mateixos, de tots/es i cadascú/na.

Allò paradisiàc de la *nueva humana* mostra l'estat d'innocència. Presentar-se despul·lat/da no tan sols és un acte que indica carència –de béns materials, per exemple-, també mostra com els cossos són, sense més, bons en ells mateixos i, en conseqüència, bonics. La *nueva* és, doncs, l'expressió immediata de l'ésser estimat, és una *epifania* (manifestació d'allò diví). És una experiència divina que exigeix una autèntica *litúrgia* (com a "acte sagrat", donat que l'Altre en la seva *nueva* és justament allò sagrat), i la genuflectió ha de ser la nostra actitud davant l'etern misteri de la *nueva* –pròpia, aliena i del planeta Terra-. La *nueva* no aniquila pas la innocència pel seu caràcter epifànic en la renovada litúrgia dels cossos. Allò diví de la *nueva* no cansa mai sinó que es renova en cada nu.

Els sentiments són incòmodes, donat que "no caben a l'ordinador, no paguen impostos, no convoquen multituds (...)" (M. Benedetti). El cos, en canvi, és una festa (E. Galeano), si li donem la cura que es mereix. Per això, apoderar-se'n és un negoci per a uns i una culpa per d'altres. No hi ha éssers humans lliures si no s'autoposseeixen en el seu cos. Si féssim cas a César Vallejo, repetiríem la seva frase "Posa't el cos". **Ningú se'l posa per hom** i, qui l'usurpa, el guarda sota pany... ens controla. Les conquestes de l'esperit

han d'anar acompanyades per les dels cossos. Sentir vergonya pel cos és una forma d'inhumanitat.

L'obstacle més gran a la nostra corporeïtat sexual és imposar solucions i, a més, imposar-les moralitzant. La conseqüència és una "castedat grollera" (J. I. González Faus) que pretén fer de l'ésser humà un expedient i no pas una biografia. La moral a seques es pot tornar exigent, però no pas per això resulta vinculant i, encara menys, alliberadora. Es tracta de ser exigents amb nosaltres mateixos en una apassionada celebració de la vida i de Terra. Més que no pas aixecar un llistat de regles caldria pensar que la nostra conducta resulti sorprenentment acollidora envers les persones concretes i, per descomptat, responsable envers la nostra Terra.

COL·LECCIÓ «TEMPS AXIAL»

Imprescindible per estar al corrent dels avenços que la teologia llatinoamericana de l'alliberament en la seva trobada amb altres fronteres de pensament.

1. **ASETT**, *Por los muchos caminos de Dios*, I.
 2. John **HICK**, *La metáfora del Dios encarnado*.
 3. **ASETT**, *Por los muchos caminos de Dios*, II.
 4. Faustino **TEIXEIRA**, *Teología de las religiones*.
 5. José María **VIGIL**, *Teología del pluralismo religioso*. Curso sistemático de teología popular.
 6. **ASETT**, *Por los muchos caminos de Dios*, III
 7. Alberto **MOLINER**, *Pluralismo religioso y sufrimiento ecohumano. La contribución de Paul F. Knitter al diálogo interreligioso*.
 8. **ASETT**, *Por los muchos caminos de Dios*, IV.
 9. R. **FORNET-BETANCOURT**, *Interculturalidad y religión*.
 10. Roger **LENAERS**, *Otro cristianismo es posible. Fe en lenguaje de modernidad*.
 11. Ariel **FINGUERMAN**, *La elección de Israel*.
 12. Jorge **PIXLEY**, *Teología de la liberación, Biblia y filosofía procesual*.
 13. **ASETT**, *Por los muchos caminos de Dios*, V.
- Vegeu el preu de cada llibre, i el de la col·lecció completa... i sorpreneu-vos-en. També es poden adquirir en format digital a meitat de preu... Llegiu l'índex, el pròleg, una ressenya del llibre que us interessi... a: latinoamericana.org/tiempoaxial